

УДК 347.963
ББК 67.72
П78

Редакційна колегія:

професор Л. М. Москвич (голова);
асистент А. В. Лапкін;
асистент І. В. Юревич;
асистент Я. О. Ковальова;
асистент Ю. О. Ремескова

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

Проблеми реформування прокуратури : матеріали всеукр. наук.-
П78 практ. конф. (Харків, 15 квіт. 2016 р.) : у 2 т. / редкол.: Л. М. Москвич
(голова), А. В. Лапкін, І. В. Юревич та ін. – Т. 1. – Х. : Право, 2016. –
224 с.

ISBN 978-966-937-018-1

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)

Збірник містить матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми реформування прокуратури», яка відбулася 15 квітня 2016 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих вітчизняних науковців у галузі теорії прокурорської діяльності, практичних працівників органів прокуратури та суду. До збірника включено доповіді учасників конференції з різноманітних аспектів організації і діяльності прокуратури.

Для науковців, викладачів та студентів юридичних навчальних закладів, практичних працівників органів прокуратури, суду, інших правоохоронних органів, адвокатів та усіх, хто цікавиться проблемами прокуратури.

УДК 347.963

ББК 67.72

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)
ISBN 978-966-937-018-1

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016
© Оформлення. Видавництво «Право»,
2016

сили остаточних судових рішень (res judicata) з певними винятками, встановленими відповідно до міжнародних зобов'язань, включаючи прецедентне право ЄСПЛ (підп. «g»); має бути гарантоване право осіб або інститутів, задіяних або заінтересованих у цивільних справах, оскаржувати дії або бездіяльність прокурорів (підп. «i»).

Гусаров К. В.,

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІНІЦІУВАННЯ ПРОКУРОРОМ АПЕЛЯЦІЙНОГО ОСКАРЖЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Пункт 2 ч.1 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру» в якості однієї з функцій вказаного органу передбачає представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим нормативним актом. Конкретизація та зміст вказаного напрямку діяльності закріплюється у ст. 23 зазначеного нормативного акту. Новелою правового регулювання участі прокурора в апеляційному провадженні є надання можливості подачі апеляційної скарги незалежно від участі у розгляді справи Генеральному прокурору України, його першому заступнику та заступникам, керівникам регіональних та місцевих прокуратур, першим заступникам та заступникам керівників регіональних прокуратур (ч. 3 ст. 24 Закону України «Про прокуратуру»).

Зміни до змісту представницької функції прокуратури пропонуються і на конституційному рівні. Поряд з цим, актуальність дослідження представницької функції прокуратури пояснюється не тільки змінами на законодавчому рівні. На теоретичному рівні правове становище прокурора у цивільному судочинстві та реалізація представницької функції зокрема в різні часи є предметом обговорення на сторінках юридичної літератури [1–3].

На нашу думку, право апеляційного оскарження повинен мати тільки прокурор, який брав участь у розгляді справи, оскільки надання прокурору, який не брав участі в розгляді справи, права на апеляційне оскаржен-

ня судового рішення містить елементи нагляду за судовою діяльністю. Водночас, з прийняттям Конституції України (1996 р.), така функція за прокуратурою не передбачається. Згідно зі ст. 121 Конституції України прокурор у цивільному процесі реалізує тільки функцію представництва інтересів громадян або держави у випадках, вказаних законом. Наведена позиція про недоцільність надання прокурору, який не бере участі в розгляді справи судом першої інстанції, права оскаржувати судові рішення в апеляційному порядку, кореспондується із закріпленими у ст. 11 ЦПК України диспозитивними засадами цивільного судочинства, оскільки воля прокурора на оскарження судового акта може не збігатися з волею на дану процесуальну дію матеріально та процесуально заінтересованих осіб. Окрім того, практика оскарження судового рішення прокурором, який не брав участі в розгляді справи судом першої інстанції, була предметом критики з боку Європейського суду з прав людини (наприклад, рішення по справі «Брумареску проти Румунії»). Виходячи з цього вважаємо, що прокурор у цивільному судочинстві не повинен бути «замісником» сторони при захисті її порушених прав та інтересів. Протилежне буде порушенням передбаченого Конституцією принципу добровільності звернення суб'єкта спірних матеріальних правовідносин до судової форми захисту.

Вважаємо таким, що відповідає принципу диспозитивності положення абз. 3 ч. 3 ст. 297 ЦПК України відносно законодавчого встановлення обмеження реалізації прокурором права апеляційного оскарження. Так, незалежно від поважності причини пропуску строку апеляційного оскарження, апеляційний суд відмовляє у відкритті апеляційного провадження у разі, якщо апеляційна скарга прокурора, органу державної влади чи органу місцевого самоврядування подана після спливу одного року з моменту оголошення оскаржуваного судового рішення.

Таке положення цивільного процесуального законодавства справедливо обмежує можливість обмеження реалізації права апеляційного оскарження судових рішень, особливо по тим справам, в яких прокурор не приймав участі при розгляді справи судом першої інстанції. Доцільність існування вказаної норми обґрунтовується положенням, згідно з яким можливість участі у суді, в тому числі і в апеляційній інстанції, має відповідати волі та заінтересованості заінтересованих у розгляді справи осіб, що приймали участь у справі, а не прокурору як посадовій особі держави.

Використана література

1. Руденко М. В. Теоретичні проблеми представництва прокуратурою інтересів держави в арбітражних судах : автореферат дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10 – Судоустрій; прокуратура та адвокатура. / М. В. Руденко. – Х. : Б. в., 2001. – 36 с.

2. Гусаров К. В. Проблемы участия прокурора в гражданском процессе // Збірник наукових праць / К. В. Гусаров. – Харків: ПК Генеральної прокуратури України, 1998. – С. 229–233.

3. Гузе К. А. Представництво прокурором інтересів громадянина або держави в цивільному судочинстві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 – Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / К. А. Гузе ; кер. роботи П. І. Радченко ; офіц. опон.: Ю. Д. Притика, В. А. Кройтор ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : [б. в.], 2015. – 21 с.

Дем'яненко І. В.,

голова Люботинського міського суду
Харківської області, здобувач кафедри
організації судових та правоохоронних
органів Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ МІСЦЕВИХ СУДІВ ТА МІСЦЕВИХ ПРОКУРАТУР В УМОВАХ ДІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПРОКУРАТУРУ» ВІД 14 ЖОВТНЯ 2014 РОКУ

Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. суттєво реформував систему прокуратури, особливо її найнижчу ланку – місцеві прокуратури. Це позначилося на взаємодії місцевих прокуратур із місцевими органами влади, в т. ч. із судами. У зв'язку із цим існує необхідність дослідження проблем, які на сучасному етапі виникають у сфері взаємодії місцевих прокуратур та місцевих судів.

Визначаючи засади такої взаємодії, слід виходити із того, що більшість функцій прокуратури реалізуються у суді. Так, стосовно функцій представництва інтересів громадянина або держави в суді та підтримання державного обвинувачення, то при їх виконанні прокурори беруть участь